CropLifeNL Bulletin

OKTOBER/NOVEMBER 2022

Steeds meer laag-risico middelen op de markt

MAAR GEREEDSCHAPSKIST TELER WORDT KLEINER

>>>

In 2025 is 30 procent van gewasbeschermingsmiddelen 'groen'

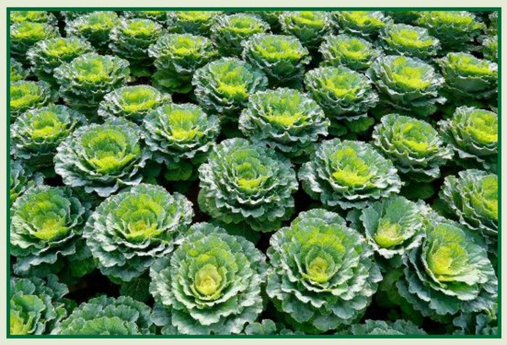

>>>

Instructievideo's over veilig gebruik gewasbeschermings-middelen

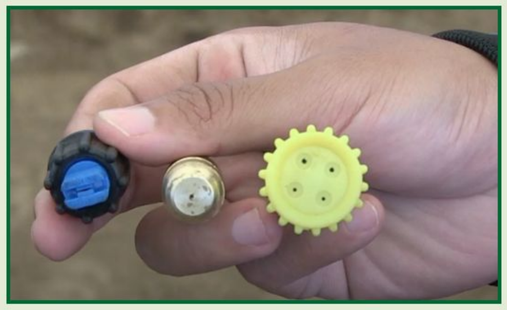

>>>

CropLifeNL
Voor gezonde gewassen

CROPLIFE NL BULLETIN – OKTOBER/NOVEMBER 2022 CropLife NL Bulletin is een uitgave van **CropLife NL**. CropLife NL behartigt belangen van bedrijven die chemische & biologische gewasbeschermingsmiddelen ontwikkelen voor de Nederlandse markt. CropLife NL Bulletin verschijnt maandelijks in digitale vorm . Aan- en afmelding voor een kosteloos abonnement kan via dit **formulier**.
REDACTIE CropLife NL, Postbus 80523, 2508 GM Den Haag – **croplife@croplife.nl** – **www.croplife.nl** – **CropLifeNL**
TEKST EN REALISATIE Fred Meijer Communicatie **ONTWERP EN LAY-OUT** Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen **FOTOGRAFIE** Croplife NL, Fred Meijer, Shutterstock, WUR

Steeds meer laag-risico middelen op de markt

MAAR GEREEDSCHAPSKIST TELERS WORDT KLEINER

De gewasbeschermingsbedrijven zetten volop in op de ontwikkeling van laag-risico middelen. Er zijn inmiddels honderdtallen laag-risico stoffen bij de EU en tientallen aan toelatingen. Een positieve ontwikkeling, die echter lastig uitpakt voor telers die politiek aan de kant zijn geschoven bij zijn eigen toelatingen op hun plaats. Een daarvan is dat ondanks deze ontwikkeling het totale pakket aan geregistreerde werkzame stoffen fors krimpt. Daarmee komt de gereedschapskist van telers steeds meer onder druk te staan. Laag-risico middelen: wat is de stand van zaken?

Inventarisatie gemaakt

We praten over laag-risico middelen met Jolanda Wijmuller en Frans Heuts. Jolanda is werkzaam bij de Stichting Laag Risico Impuls en Frans is onder meer bij de Stichting Gewasbeschermingsbedrijven. Ze hebben onlangs een inventarisatie gemaakt van het aantal geregistreerde laag-risico stoffen, dat is relatief lob het totale aantal geregistreerde werkzame stoffen, met daarbij een blik naar de nabije toekomst.

Frans werkte tot twee jaar geleden als registratiemanager bij ADAMA. Sinds kort is hij onder andere projectleider van het project Laag Risico Impuls, dat zich richt op het bevorderen van meer laag-risico middelen voor telers toepassingen.

In dit artikel eerst een uitleg over laag-risico middelen, om vervolgens in te zoomen op de gewenste kartelkansen bij de ontwikkelingen rond deze middelen, en de mogelijke oplossingen hiervoor.

Jolanda Wijmuller

Frans Heuts

Wat is een laag-risico middel?

Wat is een laag-risico middel? De werkzame stof in een laag-risico middel heeft een laag risico voor de gezondheid van de mens en het milieu. Dit is vastgelegd in de Verordening (EG) 1107/1142 van de Europese Verordening (EG) 2017/542 van de Commissie. Er zijn specifieke criteria voor chemische werkzame stoffen en specifieke criteria voor werkzame stoffen gebaseerd op micro-organismen.

Of een werkzame stof wordt geclassificeerd als een stof met een laag risico, blijkt uit een regulier doorlopen beoordelingsprocedure. Er is dus geen aparte aanvraag- of beoordelingsprocedure voor laag-risico stoffen en ook niet voor mixtures op basis van deze stoffen. Eenvoudig gesteld zijn de laag-risico criteria complementair aan de criteriaen cut off criteria. Goedgekeurde stoffen die voldoen aan de laag-risico criteria worden dan geclassificeerd als laag-risico stof. Dit geldt voor Deze stoffen zoeken goed op onder meer toxiciteit, effecten op gifvogel voor waterorganismen, en worden daarover bestoord. Als een stof wordt geclassificeerd als laag-risico stof, geldt deze goedkeuring voor vijften jaar. Ik plaats ook de gebruikelijke tien jaar. Hierdoor kunnen middelen op basis van deze stoffen ook tot maximaal vijftien jaar worden toegelaten.

Veel biologische middelen zijn geclassificeerd als laag-risico stof. Ook er worden al enkele chemische middelen die zijn geclassificeerd als laag-risico.

Een goede score op giftigheid voor waterorganismen is één van de criteria voor classificatie als laag-risico stof.

Ook genoemd in het Uitvoeringsprogramma

In het **Uitvoeringsprogramma** van de **Toekomstige gewasbeschermingsbeleid 2030** worden laag-risico middelen op meerdere plaatsen genoemd. Zo wordt in het Uitvoeringsprogramma gesteld dat indien mogelijk de voorkeur uitgaat naar steeds specifieriere en gerichtere toepassingen van chemische middelen en biologische middelen. Diverse acties zijn ook opgenomen ten aanzien van laag-risico middelen, bijvoorbeeld:

- Bijspend aandacht vragen voor de ontwikkeling van laag-risico stoffen en middelen bij ontwikkelaars van gewasbeschermingsmiddelen.
- In Europees verband wordt ingezet op een verandelde goedkeuringsprocedure voor werkzame stoffen met weinig risico, zodat middelen op basis van deze stoffen sneller beschikbaar kunnen voor agrarisch ondernemers.
- Er wordt een pilot gestart met de potentiele laag-risico stoffen die via een wederzijdse erkenning of via het spoor van de kleine toepassingen beschikbaar zullen kunnen zijn de agrarische ondernemer.
- Om de toelating van laag-risico stoffen en middelen te bevorderen, is het van belang dat er inzicht is in de mogelijkheden die er zijn om dossiers uit (OECD) landen buiten de Europese Unie te gebruiken voor het aanvragen van de goedkeuring van een werkzame stof of de toelating van een middel.

In het Uitvoeringsprogramma van de Toekomstige gewasbeschermingsbeleid 2030 is afgesproken dat bij producenten van gewasbeschermingsmiddelen voorrdurend aandacht wordt gevraagd voor de ontwikkeling van laag-risico stoffen.

Het aantal laag-risico stoffen groeit

De wil om laag-risico middelen te ontwikkelen en beschikbaar te maken voor telers is duidelijk aanwezig bij de gewasbeschermingsbedrijven. Dat blijkt ook uit de statistieken van de afgelopen jaren, die een forse toename van deze stoffen en middelen laten zien. Voor de nabije toekomst wordt verwacht dat deze groei zich doorzet.

Bijspende grafieken geven dit weer, met dank(je ze kartelkansen dat 2025 een progrosse betreft. Duidelijk is dat het aantal geregistreerde laag-risico stoffen inmiddels ontwikkelt. Dat is ook de relatieve zin, binnen het totale pakket werkzame stoffen hebben zij een steeds groter aandeel.

Dat geldt in mingo mate ook voor de geregistreerde basisoffers. Een basisstof is een stof die of voor een ander doel op de markt is (bijvoorbeeld als voedingsmiddel, zoals natuursuiker of bier). Een basisstof heeft per definie een laag risico.

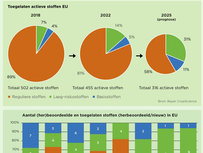

Gereedschapskist van telers komt onder druk

"Dat er steeds meer laag-risico middelen op de markt komen, is een mooie ontwikkeling. Dat is ook niet samenloving en politiek wenssen", constateert Jolanda. "Maar intiefe kartelkansen zijn op hun plaats. Zo laten de grafieken zien zien dat het aantal geregistreerde werkzame stoffen steeds kleiner wordt. Dat betekent dat de gereedschapskist van de telers steeds kleiner wordt. Dat zijn er naar schatting nog maar 316. Dat komt vooral door de steeds strengere toelatingseisen in Europa (zie ook **art artikel**). Daar komt bij dat sommige chemische stoffen bij een herbeoordeling zwere bauwkringen krijgen opgelegd. Bijvoorbeeld alleen nog een toepassing onder glas, maximale dosering onlaag of het aantal toepassingen verder inlaag. Daarmee komt de gereedschapskist van de gewasbeschermingsbedrijven serieus onder druk, omdat goede alternatieve methoden nog onvoldoende beschikbaar zijn."

Meeldauw is een veel voorkomende schimmelziekte die in meerdere gewassen schade kan veroorzaken.

Laag-risico middelen hebben smallere werking

Frans maakt nog een kartelkanning: "Soms werken geregistreerde laag-risico stoffen heel specifiek, bijvoorbeeld een feromoon trigen fruitmot in de appel en perenteelt. Dit middel laat andere schadelijke insecten ongemoeid. Laag-risico middelen hebben dan een smallere werking dan de chemische middelen. Dat is een mooie ontwikkeling, maar de gebruiker moet dan wel weten dat ook specifiek slagen. Frans dit nog: "Veel middelen laag-risico middelen zijn bestoorg-eisen van h.h. hun werking. Zij zijn er relatief veel producten op de markt die Bacillus soorten en vlammen bevatten en die tegen dezelfde ziekten proberen of schimmels werken. Dat maakt de aftemmelt voor elk van deze middelen afzonderlijk kleiner. En dat heeft weer het nicos dat een toelatingsfouder af dat zen hernieuwd, omdat de af dat niet opvoegd tegen hun werkzaam. Dus er bestaat een serieuze kans dat er on die reden een deel van de laag-risico middelen weer verdwijnt."

De smallere werking van laag-risico middelen verhindert de gereedschapskist van de teler nog meer extra eisie.

Laag-risico middelen veelal minder effectief

In haar werk voor Bayer CropScience houdt Jolanda zich bezig met laag-risico middelen en biologische middelen. "Het is een mooie ontwikkeling die serieus kan bijdragen aan de verduurzaming van land- en tuinbouw. Wel is het goed om te beseffen dat deze middelen veelal minder effectief zijn dan traditionele, chemische middelen. Die zitten doorgaans op 90 tot 95 procent werkzaamheid tegen 70 tot 75 procent van de meeste laag-risico middelen."

Bovendien laitend de toepassing van laag-risico middelen nauwer. "Bijvoorbeeld een traditioneel chemisch middel dringt de plant binnen en bestrijdt ieder insect dat schade geeft door aan de plant te vreten of te zuigen. Het een laag-risico middel moet ze het schadelijke insect eerst vreten/zuigen. Dat spoelen aan het middel. Bovendien breken laag-risico middelen vaak sneller af. Daardoor laitenen moment en wijze van toepassing veel nauwer en is de werkingsduur korter."

Jolanda vervolgt: "Zo zijn er diverse laag-risico fungiciden op de markt. Ze werken over het algemeen minder goed dan de traditionele chemische middelen. Dat betekent dat ze vaker moet worden of tunnel vaker het land of de kas in moet om een bespuiting uit te voeren. Dit betekent overgens ook dat omwonenden, omwille van het milieu, juist vaker spuitmachines op de percelen zullen zien. En ook dat het gebruiksuitvoeren eerder zal toenemen dan afnemen."

Met een laag-risico middel moet je het schadelijke insect (op de foto: trips) eerst raken bij het spuiten van het middel.

Minder oogstopbrengst en lagere kwaliteit accepteren

Een kleinere gereedschapskist voor de teler, een groter aandeel smaller werkende middelen, met bovendien veelal minder effectiviteit: komt dat wel goed? Stel, telers kunnen straks minder middelen inzetten, dan zullen ze ook minder bestrijden: wat zijn de de gevolgen en hoe kunnen we die zoveel mogelijk beperken?

"Een belangrijk deel van de Toekomstige gewasbeschermingsbeleid 2030 is de realisatie van weerbaare teeltsystemen en gewassen", antwoordt Jolanda. "Daar tijd ook deel van de oplossing. Ook precisietechnologie en beslissingondersteunende systemen kunnen een belangrijke bijdrage leveren. Ik denk ook dat moderne veredelingstechnieken, waaronder CRISPR-Cas, enorm kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van ziekte- en plagenresistente rassen. Maar den nog zullen gewassen minder goed kunnen worden. Bijvoorbeeld minder aantrekkelijk of gezonden, weerbaare rassen zouden kunnen worden. Dus gewasbeschermingsmiddelen blijven nodig."

Frans beaamt dat. "Er is een serieuze kans dat telers in de toekomst minder oogstopbrengst hebben, dat oogsten over de jaren heen meer zullen fluctueren, en dat de kwaliteit van het eindprodukt iomts minder is. Daardoor wordt voedsel duurder, en groente en fruit ziet er den soms minder goed uit, dan we nu gewend zijn. We kunnen een duurzaamheidsslag maken als consumenten dit accepteren. Zoals mensen die nu bewust biologische producten kopen, dit ook accepteren."

De kans bestaat dat in de toekomst de kwaliteit van het eindprodukt soms minder is. We kunnen een duurzaamheidsslag maken als consumenten dit accepteren.

Speciaal traject voor kleine toepassingen

Sinds kort (mei) heb ook een speciaal traject voor het toelaten van toepassingen laag-risico middelen met kleine toepassingen. Hiermee geeft het college invulling aan een toezegging van de minister van LNV aan de Tweede Kamer.

Het uitgangspunt van het speciale traject is dat de uitbreiding met kleine toepassingen zoveel mogelijk administratief wordt afgehandeld, waarbij geen beoordeling nodig is. Er worden het toelatingsprocesses aanzienlijk en gaat een heel kostte van de beoordelingsopgaven bij het Ctgb. Wel zijn er enkele uitzonderingsdossiers, waarbij een beoordeling toch nodig is. Het speciale traject kan het voor aanvragers aantrekkelijker maken om aanvragen voor toelating van nieuwe laag-risico middelen te doen in Nederland.

Overgens betreft kleine toepassingen niet alleen kleine teelten. Ook een kleine toepassing is bijvoorbeeld een middel dat in een grote teelt wordt gebruikt in product. Of de toelatiging van een bestemme plaag is een zeldzame of zelfs uitgestorven.

Meer details vindt u op **deze webpagina** van het Ctgb.

Project Laag Risico Impuls voor kleine toepassingen

Een grotere aanvraag van meerdere laag-risico middelen en kleine toepassing kan bijvoorbeeld in hogere, in het project Laag Risico Impuls. De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van Ctgb, Plantum, NVWA, LTO, Artenis en Ctgb.nl & NL. Het project wordt gefinancierd met gelden van het **Fonds Kleine Toepassingen**. Frans Heuts is projectleider.

"Wat ondanks kunst voert of als van de afgesproken acties in het Uitvoeringsprogramma van Toekomstige gewasbescherming 2030", verteld Frans. "Voor kleinere toepassingen bij kleine teelten, die dus niet onder de Kleine Toepassingen vallen, zoeken we naar de mogelijkheden om toetsingen uit te voeren voor uitgebreidere toelatingsvormen. Kijk daar voor Kleine Jonkheid van Gewasbeschermingsmiddelen. Dit is een uitbreiding van een bestaande toelating met een kleine toepassing."

Frans zet dat er veel kreativiteit zijn voor kleine teelten. "Er zijn ze jakse mogelijkhedes om bestaande toelatingen uit te breiden met KVO's. Bij ter zaken van een bepaalde opslaangen kijken we ook naar mogelijkheden de rog net in Nederland zijn toegelaten, maar wel in andere Europese landen."

Veel kleine teelten kunnen niet toelgelaten op het gebied van gewasbescherming. Op de foto: asparagebeet.

TERUG

In 2025 is 30 procent van gewasbeschermingsmiddelen 'groen'

Brancheorganisaties Artemis en CropLife NL verwachten dat in 2025 ongeveer 30 procent van de gewasbeschermingsmiddelen in de Nederlandse land- en tuinbouw 'groen' is. In 2015 was dit nog 13 procent.

Dit blijkt uit de berekeningen van de Graadmeter Groene Gewasbescherming van CropLife NL. Als diverse stimuleringsmaatregelen worden ingezet, kan het percentage zelfs aanzienlijk hoger uitvallen. Zo ook als de beoordelingscapaciteit toeneemt en de toelatingseisen beter worden toegesneden op de aard van deze producten.

Voor de berekening hebben Artemis en CropLife NL de afzetgegevens van groene middelen samengevoegd en ingevuld in de Graadmeter Groene Gewasbescherming. Hierin zijn de afzetgegevens van drie categorieën verwerkt: gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong (micro-organismen, virussen, plantenextracten, feromonen), gewasbeschermingsmiddelen voor toepassing in de biologische teelt, en de toegelaten laag-risico middelen. De afzet in één van de categorieën telt maar één keer mee voor de berekening.

Beide organisaties geven aan: 'In de land- en tuinbouwsectoren is veel aandacht voor geïntegreerde gewasbescherming, de vraag naar groene middelen neemt toe, alsmede de inzet van nieuwe technologieën en biologische bestrijders.'

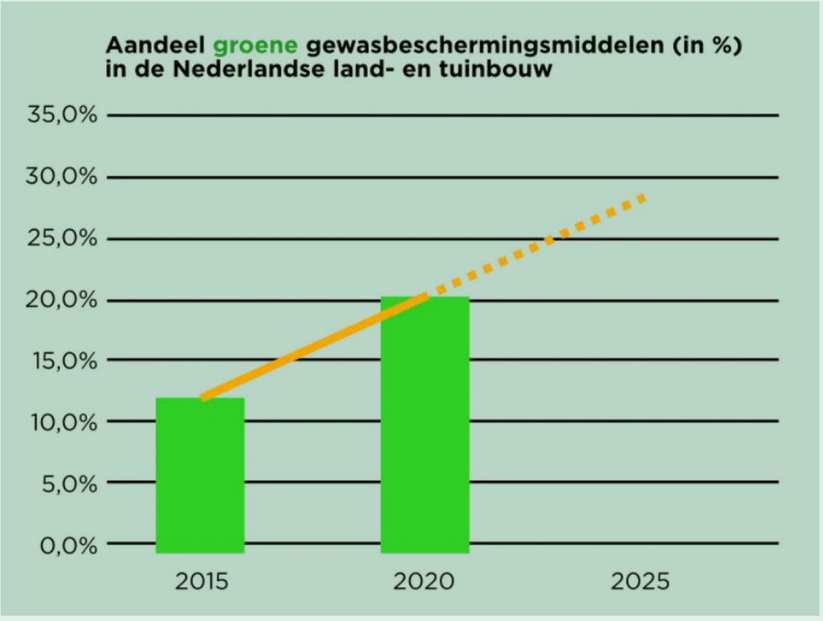

TERUG

Instructievideo's over veilig gebruik gewasbeschermingsmiddelen

Wageningen Plant Research (WPR, onderdeel van WUR) heeft een serie van tien korte, Engelstalige video's gemaakt over het juist en veilig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit heeft WPR gedaan in samenwerking met de Thaise landbouwraad en het ministerie van Buitenlandse Zaken. De videoclips zijn simpel, praktisch, objectief en zo neutraal mogelijk geproduceerd, zodat ze overal ter wereld inzetbaar zijn. De videoclips zijn **hier** te bekijken.

De tien onderwerpen zijn onderverdeeld in voor, tijdens en na het spuiten. Ze zijn in afzonderlijke video's te bekijken, maar er is ook één volledige video beschikbaar. Ze kunnen gebruikt worden als onderdeel van een training en door voorlichters in het veld.

Zorgvuldig gebruik promoten

CropLife NL vindt het belangrijk dat zorgvuldig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt gepromoot, en brengt daarom het bestaan van de video's onder de aandacht.

Bij trainingen is het belangrijk dat, naast het zorgvuldig lezen van het etiket en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen, aandacht wordt gegeven aan bijvoorbeeld de kwaliteit van het spuitwater, het correct afstellen van de spuitapparatuur, de keuze van spuitdoppen en het mengen van middelen. Daarom is het cruciaal dat een leerproduct een breed scala aan aspecten voor veilig toepassen behandelt.

TERUG